

Управління культури та туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

Досєкін
Василь Сергійович
(1829-1900)

Біобібліографічний покажчик

Харків – 2020

Досекін Василь Сергійович (1829–1900) : біобібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харків. облдержадмін., Харків. обл. універс. наук. б-ка; укладач Сашкова Л.О. – Харків : ХОУНБ, 2020. – 24 с.

8 травня 1900 р. Харків проводжав в останню путь відому в місті та за його межами чудову людину – Василя Сергійовича Досекіна. Учасник Кримської війни 1853 р., промисловець, меценат і фотограф. Завдяки його чудовим знімкам ми знаємо наше місто і його мешканців кінця XIX - початку XX ст.

В даному покажчику про життєвий і творчий шлях відомого харків'янина зібрано фактографічну і бібліографічну інформацію.

Посібник адресовано шанувальникам краєзнавства, фотомистецтва, історикам української культури, бібліотекарям та широкому колу читачів.

Укладач	Сашкова Л.О.
Редактор	Єпішева Л.І.
Комп'ютерний набір	Сашкова Л.О.
Комп'ютерна верстка	Конопля Л.М.
Відповідальна за випуск	Шостко Н.І.

©Харківська обласна універсальна
наукова бібліотека, 2020

Передмова

Біобібліографічний покажчик ставить за мету ознайомити користувачів з інформацією про В.С. Досекіна – фотографа, промисловця і мецената.

Відкривають видання вступна стаття В. Кірсанова «Перший фотолітописець Харкова» та хронологія життя фотографа, що дають змогу ознайомитися з життєписом В. Досекіна.

Бібліографічна частина посібника містить книги, образотворчі видання, статті із збірників, журналів, обласних та міських газет, електронні матеріали. Хронологічні межі джерел 1991–2020 роки. Робота з виявлення матеріалу проводилась за фондами ХОУНБ, ХДНБ ім. В.Г. Короленка та ресурсами мережі Інтернет. Бібліографічні відомості згруповано за розділами:

1. Література про життєвий і творчий шлях В.С. Досекіна
2. Окремі фотографії В.С. Досекіна.
3. Публікації робіт В.С. Досекіна у друкованих матеріалах та інтернет-ресурсах
4. Фотовиставки робіт В.С. Досекіна
5. Довідкова література

Матеріали у розділах розташовано за абеткою. Бібліографічний опис здійснено згідно з діючими стандартами. Документи, не опрацьовані *de visu* і відсутні у бібліотеці, позначені астериском (*). Відбір літератури завершено у липні 2020 р. Допоміжний апарат має іменний покажчик.

Посібник адресовано шанувальникам краєзнавства, фотомистецтва, історикам української культури, бібліотекарям та широкому колу читачів.

В С Досѣкинѣ

ВЪ ХАРЬКОВ

Кірсанов В.

Перший фотолітописець Харкова

...Особливе місце серед харківських фотографів належить Василю Сергійовичу Досекіну. Саме він став першим, хто доніс до наших днів вигляд старого Харкова.

Початок фотографічної діяльності Досекіна відноситься до 1856–1857 років. В цей час у Харкові, який перебував у воєнному стані у зв'язку з Кримською війною і обороною Севастополя, знаходилася на лікуванні велика кількість солдатів і офіцерів. У їх числі був і підпоручик В.С. Досекін.

Захопившись фотографією, він, на прикریсть родичів-купців, відкриває невелику фотографію на Катеринославській вулиці, 3 в будинку спадкоємців відомого в Харкові купця К.Н. Кузіна.

«Фотографія» Досекіна вже з перших днів роботи користувалася популярністю. Невеликий формат фотознімків зменшував їхню вартість і давав можливість фотографуватися не тільки заможній частині населення. «Зняти портрет» з будь-якого сімейного свята, а то й просто заради цікавості, всі поспішали до Досекіна.

Успіху фотографічної діяльності сприяло його серйозне ставлення до фотосправи. Так, Досекін, майже ніколи не користувався ретушшю, чим грішили багато фотографів, прикриваючи цим недоліки друку. Ось що писав про нього «учено-техніческий» журнал «Фотограф» у 1864 році: «... роботи пана Досекіна виходять з ряду звичайних, і було б непростимо не сказати публічно про такого художника, який сміливо, без перебільшення, може посперечатися з найкращими фотографами Європи».

Приблизно до цього часу можна віднести створення Досекіним першої серії фотознімків, які зафіксували Харків. Знімки невеликого формату – 5,5 на 8 сантиметрів, на твердій картонній основі, приємного світло-коричневого відтінку, з великою глибиною різкості.

На фотографіях площі, вулиці, будинки, культові та інші архітектурні споруди Харкова 60-х років XIX століття. Завдяки їм ми можемо побачити ще наполовину дерев'яну Дмитріївську церкву, стару Миколаївську, будівлю першого вокзалу з потягом, що прибуває, лабази і лавки біля будівлі Успенського собору, двоповерхові цегляні будинки, які тільки-но з'явилися на Катеринославській і Сумській вулицях. На фотознімках можна добре розгледіти назви різних магазинів, імена їх власників, написи афіш та інші атрибути часу.

На різних фотовиставках роботи Досекіна неодноразово нагороджувалися почесними медалями. В наступних серіях його видових фотографій Харкова зворотну сторону їх прикрашають зображення цих медалей. Багато фотографій використав Д.І. Багалій в своїй фундаментальній історичній праці.

Простежуючи за різними джерелами, частково загубленими і майже завжди важкодоступними, факти діяльності Досекіна, стикаєшся з ще однією цікавою сторінкою його біографії. У його будинку на Сумській (зараз тут знаходиться 23-тя дитяча лікарня) часто гостював художник В.А. Серов, друг його сина Миколи, теж художника. У кабінеті Досекіна висів власної роботи фотопортрет «улюблениці харківської публіки» - оперної та драматичної артистки Є.П. Кадміної. Протягом багатьох років у будинку Досекіна надавалося житло студентам-медикам, з яких здебільшого плата не бралася. Одним з таких студентів був П.І. Шатилов, відомий в Харкові лікар. Досекін був добре знайомий з академіком архітектури О.М. Бекетовим. Цікавим фактом є його знайомство з декабристом А.Є. Розеном. Його портрет, виконаний Досекіним в 60-і роки в Харкові, був недавно відтворений в журналі «Наше наследие». Деякі роботи Досекіна зберігаються зараз у Державному історичному музеї в Москві.

Розглядаючи сьогодні старі фотографії, що закарбували миті давно минулого життя Харкова, згадаємо з вдячністю нашого славетного земляка В.С. Досекіна.

Основні дати життя і творчості В.С. Досєкіна

- 1829 – народився в м. Москва в купецькій сім'ї
- 1856 – підпоручик В. Досєкін прибув у Харків на лікування після поранення в Кримській війні
- 1858,
15 листопада – відкриває в Харкові на вул. Єкатеринославській, 3 фотографічну майстерню
- 1864 – у журналі «Фотограф» виходить хвалебна стаття про В. Досєкіна. «...было бы непростительно не заявит публично о таком художнике, который смело, без преувеличения, может поспорить с лучшими фотографами в Европе.» (Обозреватель... Фотографическая деятельность В.С. Досекина // Фотограф. – 1864. – № 10. – С. 28.)
- 1865 – удостоєний медалі на Міжнародній фотографічній виставці в Берліні
- 1872 – отримав Велику золоту медаль Політехнічної виставки в Москві за фотопортрети в рист
- 1873 – разом з другом А.І. Іоніним став власником цегляного заводу біля Саржиного Яру. Став купцем 2-гої гільдії
- 1886 – відкриває фотоательє в Москві на вул. Тверській в будинку таємного радника Шабликіна
- 1888,
28 грудня – Почесний член на Всеросійській фотографічній виставці в Москві
- 1900,
8 травня – помер В.С. Досєкін у Харкові

Література про життєвий і творчий шлях В.С. Досєкіна

1. **Адрес-календарь** фабричных, промышленных, ремесленных и торговых заведений и лиц специальных занятий по г. Харькову и Харьковской губернии. – Харьков, [б.г., б.и.]. – 66 с. с прилож.

кирпичный завод [Досєкіна В.С.] в Харьков. уезде – с. 56.

2. **Анничев А.** Фотографии на память потомкам : [история харьков. фотографии в лицах: В. Досєкин, А. Иваницкий, А. Федецкий] / А. Анничев // *Время.* – 2014. – 24 апр. – С. 7.

3. **Багалея Д.И.** История города Харькова за 250 лет. (1655–1905) : ист. монография / Д.И. Багалея, Д.П. Миллер. – Репринт. изд. – Харьков, 1993. – Т. 1.

Досєкин [Василий Сергеевич], владелец фотографии: [фотография Досєкіна Старой Николаевской церкви] – с. 369

4. **Багалея Д.И.** История города Харькова за 250 лет. (1655–1905) : ист. монография / Д.И. Багалея, Д.П. Миллер. – Репринт. изд. – Харьков, 1993. – Т. 2.

Досєкин [Василий Сергеевич], владелец фотографии: [сведения о типографии Досєкіна с 1858 г.] – с. 550

5. **Біографічні** нариси «Особистості Новобаварського району» [Електронний ресурс] : [Досєкин Василий Сергеевич (1829–1900). Один из первых харьковских фотографов. (2009 г.) / уклад. В. Бежанова] / Центральна бібліотека ім. І.Я. Франка Централізованої бібліотечної системи Новобаварського району м. Харків. – Текст. дані. – Режим доступу: http://biblioteca-franka.edu.kh.ua/podii/biografichni_narisi/. – Назва з екрана. – Дата звернення: 09.07.2020.

6. **Буряковская Т.** Харьковские топонимы: без Ленина и Ильича : [в 2015 г. ул. Ленина переименована на Шатиловскую. П. Шатилов, врач, зять В.С. Досєкіна] / Т. Буряковская // *Время.* – 2020. – 3 июля. – С. 10.

7. **Досекин** Василий Сергеевич [Электронный ресурс] : [программа видеоканала «Первая столица» 1998 г.] / ведущая Н. Шубенко // YouTube. – Электрон. видео дан. (1 файл: 6:51 мин.). – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=wwQBO4FxC00>. – Заглавие с экрана. – Рус. яз. – Дата обращения: 13.07.2020.

8. ***Жена** и дети В.С. Досекина с душевным прискорбием сообщают о его кончине // Южный край. – 1900. – 9 мая.

9. ***Жуковский И.** Моя старая Шатиловка. Записки старожила / И. Жуковский. – Харьков : Мачулин, 2012. – 171 с.

10. **Кирсанов В.** Первый фотолетописец Харькова / В. Кирсанов // Красное знамя. – 1991. – 4 июня.

11. **Ключко А.** Первый харьковский документалист / А. Ключко // Слобода. – 2004. – 1 окт. (N 78).

12. ***Крупное** пожертвование [В.С. Досекина] : [на нужды Харьков. ун-та и Технолог. ин-та завещано 50000 рублей] // Южный край. – 1900. – 15 мая.

13. **Мастер** художественной фотографии // Время регионов Харьковщины. – 2014. – 9 авг. – С. 13.

14. **Мистецька** країна. Досекин–Федецький [Електронний ресурс] : [програма телеканалу Р 1] // YouTube. – Електронні відео дані (1 файл: 9:28 хв.). – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=y4PL3tD13Vg>. – Назва з екрана. – Укр. мова. – Дата звернення: 27.04.2020.

15. **Музалева В.А.** Зарождение фотоискусства в Харькове [Электронный ресурс] / В.А. Музалева // Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук м. Київ, 29-30 вересня 2017 р. – Текст. дан. – Режим доступа: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ist/19sept2017/35.pdf>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 22.04.2020.

16. **Неизвестные** известные харьковчане. Фотограф Василий Досекин [Электронный ресурс] // Livejournal. – Текст дан. – Режим доступа: <https://paraboz.livejournal.com/35297.html>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 09.07.2020.

17. **Парамонов А.** Досекин Василий Сергеевич [Электронный ресурс] / А. Парамонов // Откуда родом : [сайт Департамента генеалогии Харьков. частн. музея гор. усадьбы]. – Текст и фото дан. – Режим доступа: <http://www.otkudarodom.ua/ru/dosekin-vasiliy-sergeevich>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 09.07.2020.

18. **Парамонов А.** Сказ о доме штабс-ротмистра Хлопова [Электронный ресурс] : [об ул. Полтавский шлях, бывшей Екатеринославской. В доме № 41 располагалось фотоателье Досекина] / А. Парамонов // Kharkiv Today. – Текст дан. – Режим доступа: <https://2day.kh.ua/progulki-po-gorodu-s-andreem-paramonovym-skaz-o-dome-shtabs-rotmistra-hloпова>. — Заглавие с экрана. – Дата публикации: 21.09. 2016. – Дата обращения: 10.07.2020.

19. **Попов А.П.** Харьковская губерния. Фотографы и фотоателье [Электронный ресурс] : [Досекин Василий Сергеевич] / А.П. Попов // Foto Tikon. – Текст дан. – Режим доступа: <http://fototikon.blogspot.com/2016/11/Kharkov-Popov.html>. – Заглавие с экрана. – Дата публикации: 18.11.2016. – Дата обращения: 10.07.2020.

20. ***Сто** двадцать лет истории Дома 90 на Сумской улице Харькова : монография / А.И. Сердюк [и др.] ; Харьков. мед. акад. последиплом. образования М-ва здравоохранения Украины, Центр краеведения им. П.Т. Тронько Харьков. нац. ун-та им. В.Н. Каразина. – Харьков : Фактор, 2016. – 431 с. : ил. – Из содерж.: В. Досекин – первый владелец Дома в зеркале харьковской повседневности второй половины XIX в. Жизнь и занятия В. Досекина: военного,

предпринимателя, фотографа – с. 105-119; Особенности работ В. Досекина в области фотоискусства и их судьба – с.119-128; Исторические портреты: Дом и его гости на рубеже веков – с. 129-143.

21. **Стрельник И.** В Харькове собираются снести еще одно историческое здание : [дом по ул. Сумской, 28. Это здание запечатлено на самых первых харьков. фотографиях, сделанных В. Досекиным в 1864 г.] / И. Стрельник // Вечер. Харьков. – 2020. – 16 июля.

22. ***Титарь В.П.** Василий Досекин: материалы к истории Харьковской фотографии / В.П. Титарь // Харьковский исторический альманах. – Харьков, 2003. – Весна-Лето. – С. 65-69.

23. **Те саме** [Электронный ресурс] // Откуда родом : [сайт департамента генеалогии Харьков. частн. музея гор. усадьбы]. – Текст. дан. – Режим доступа: <https://otkudarodom.ua/ru/vasiliy-dosekin-materialy-k-istorii-harkovskoy-fotografii-v-p-titar>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 10.07.2020.

24. **Фотографы** Харькова [Электронный ресурс] : энциклопедия : форум фотографов : [Досекин Василий Сергеевич (1829–1900)] // Форум фотографов : портал фотоклубов Украины. – Текст. дан. – Режим доступа: <http://forum.fotoclub.info/read.php?6,3254>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 09.07.2020. – Из содерж.: *Шубенко Н. Первый фотограф (Василий Досекин); Парамонов А. Фотография Василия Досекина.*

25. **Цалик С.** Василий Досекин открыл в Харькове знаменитое фотоателье и построил кирпичный завод [Электронный ресурс] / С. Цалик // Капитал. – 2014. – 6 июня. – Текст. и фото дан.– Режим доступа: <https://www.capital.ua/ru/publication/21936-vasiliy-dosekin-otkryl-v-kharkove-znamenitoe-fotoatele-i-postroil-kirpichnyy-zavod-iz-zakotorogo-edva-ne-razorilsya>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 09.07.2020.

26. **Шубенко Н.** Василий Сергеевич Досекин / Н. Шубенко // 100 знаменитых харьковчан. – Харьков, 2004. – С. 89-91.

27. **Эввива.** Наша история [Электронный ресурс] : [владельцем участка, на котором был возведен дом и где сейчас располагается лечебное заведение был В.С. Досекин. Ул. Сумская, 90] // Эввива : [сайт медцентра]. – Текст. дан. – Режим доступа: <https://evviva.com.ua/about-us/istoriya>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 09.07.2020.

28. **Яцина О.** Старовинний Харків: історія, житло, архітектура : [альбом] / О. Яцина. – Харків : «Раритети України», 2018. – 184 с. : іл.

План. м. Харкова 1932 р. Зворотна сторінка – покажчик вулиць – Досекинська, с. 118-119.

Окремі фотографії В.С. Досєкіна

29. *[**Александр** Зарудный: детский портрет] : [фотография]. – Харьков : Фот. В.С. Досекин, [Б.г.]. – 1 л. : оригин. фот.; 9,7х6 см.

30. *[**Варвара** Зарудная: детский портрет] : [фотография]. – Харьков : Фот. В.С. Досекин, [Б.г.]. – 1 л. : оригин. фот.; 9,9х6 см.

31. *[**Мария** Сергеевна Зарудная (Гревс): детский портрет] : [фотография]. – Харьков : Фот. В.С. Досекин, [Б.г.]. – 1 л. : оригин. фот.; 10х5,9 см.

32. *[**Александра** Николаевна Уварова (урожд. Кованько) и Даниил Николаевич Кованько] : [фотография]. – Харьков : Фот. В.С. Досекин, [1864]. – 1 л. : оригин. фот.; 10,2х6 см.

33. ***Харьковские** фотографы. Портреты выдающихся деятелей / упоряд.: С. Голота, А. Парамонов. – Харків : вид. Харків. приват. музею міської садиби, 2005. – 16 листівок. Формат 105х150 мм.

Портрет декабриста, барона А.Е. Розена. Фот. 1860-е гг.

*Автопортрет с дочерью и внуками. Фото конец XIX в.
Портрет Х.Д. Алчевской. Фото 1860-е гг.*

Публікації робіт В.С. Досєкіна у друкованих матеріалах та інтернет-ресурсах

34. **Антонов А.Л.** Сады и парки Харьковской губернии : [дача Шатиловой] / А.Л. Антонов, А.Ф. Парамонов. – Харьков : Харьков. част. музей город. усадьбы, 2008. – 175 с.

Мария Шатилова, урожденная Досекина на качелях в своем саду, фото нач. XX ст. – с. 58

35. **Бахрушин Владимир Александрович** (1853–1910) [Электронный ресурс] : [фото Досекина В.С. Харьков., 1870-е гг.] // Самые разные фотографии. – Фото дан. – Режим доступа: <http://all-photo.ru/search/index.ru.html?word=9107>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения 27.04.2020.

36. **Вид** на Лопанский мост, Полтавский Шлях [Электронный ресурс] : [фото Досекин В.С. Харьков, 1879 г.] // Улицы и площади Харькова. – Фото дан. – Режим доступа: http://streets-kharkiv.info/kharkov-1879-g-vid-na-lopanskiy-most-poltavskii-shlyakh?size=_original. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 10.07.2020

37. **Дмитрий Николаевич Раков**, оборотная сторона фото. Москва, фотоателье В.С. Досекина, 1886–1890 [Электронный ресурс] : [сем. альбом М. Смирнова] // Большой Русский альбом: вся Россия в лицах и биографиях из семейных архивов. – Фото дан. – Режим доступа:

<http://www.rusalbom.ru/photo/default/18715>. –

Заглавие с экрана. – Дата обращения 10.07.2020.

38. Парамонов А.Ф. Губернский город Харьков и его обыватели в фотографиях и иллюстрациях : [фотоальбом] / А.Ф. Парамонов. – Харьков, 2012. – 207 с.

Вид на городской кафедральный Успенский собор со стороны Николаевской площади, фото 1860-е гг. – с. 28.

Начало улицы Сумской, фото 1860-е гг. – с. 29.

Вид на улицу Сумскую с Таракановского переуллка, фото 1860-е гг. – с. 30.

Вид на Залопанскую часть Харькова, 1874 г. – с. 40.

Комментарии – с. 194-196.

39. Православные храмы и монастыри Харьковской губернии. 1681–1917 : альбом-каталог. – Харьков : Харьков. част. музей город. усадьбы, 2007. – 332 с. : ил. – (Православные храмы Слободской Украины).

Вид с Университетской горки на ул. Екатеринославскую и Христорождественскую церковь, фото 1879 г. – с. 53

40. Прогулки по Харькову = Walking in Kharkov : [юбилейный] фотоальбом / [авторы фотографий: В.С. Досекин и др.; автор вступительной статьи Ирина Румянцева; под ред. В.А. Оглоблина; перевод на англ. язык: Владислав Ковалив]. - Харьков : Рекламное агентство "Ирис", 2004. – 207 с. : ил., цв. ил.

Здание Земельного банка – с. 32.

Интерьер Земельного банка, конец 90-х гг. XIX ст. – с. 33

Вид с Университетской горки на Сергиевскую площадь и Екатеринославскую улицу – с. 111.

Харьковское коммерческое училище, 1891 г. – с. 175.

Начало Московской улицы – с. 192.

41. Русская тройка [Электронный ресурс] : [фото «Русская тройка недалеко от Юзовки», 1882 г. Досекин Василий Сергеевич] // Русские ремесла : путеводитель. – Текст. и фото дан. – Режим

доступа: <https://ru.russianarts.online/132648-russkaya-trojka/>. – Заглавие с экрана. – Дата публикации: 16.03.2018. – Дата обращения: 09.07.2020.

42. ***Сто** двадцать лет истории Дома 90 на Сумской улице Харькова : монография / Сердюк А.И. [и др.] ; Харьков. мед. акад. последиплом. образования М-ва здравоохранения Украины, Центр краеведения им. П.Т. Тронько Харьков. нац. ун-та им. В.Н. Каразина. – Харьков : Фактор, 2016. – 431 с. : ил.

Иллюстрации:

Автопортрет В.С. Досекина, 1860-е гг. – с. 135.

Семья Досекиных, 1860-е гг. – с. 135.

В.С. Досекин за работой в мастерской – с. 136.

Актриса Евлалия Кадмина, 1870-е гг. – с. 136.

Два товарища – с. 136.

Портрет чиновника – с. 136.

Портрет молодого человека, 1867 г. – с. 137.

Женщина в салоне – с. 137.

Девочка в саду – с. 137.

Женский портрет – с. 137.

Молодая женщина – с. 138.

Девочка у пианино – с. 138.

Изнанка фоторабот Досекиных. – с. 138-139.

Портрет Н. Середенко – с. 139.

Вид на Успенский собор с Московской улицы, 1860-е гг. – с. 140.

Прибытие поезда на вокзал Харькова – с. 140.

Женские портреты, выполненные Досекиным. Из фондов Харьковского исторического музея. – с. 140.

Улица Гражданская – с. 141.

Благовещенская церковь – с. 141.

43. ***Серебряный** век Харьковской фотографии : альбом / авт.-сост.: В.П. Титарь, Ю.О. Шеин. – Харьков : Колорит, 2007. – 238 с. : ил.

Фотография В.С. Досекина, с. 50-53:

*Владимир Васильевич Ненарочкин, тайный советник,
председатель Харьковского окружного суда*

Христина Даниловна Алчевская

Видовые фотографии Сумской улицы

Портрет неизвестной девушки

Автопортрет с женой и детьми

Портрет декабриста Розена

44. Сліпушенко Т.В. Розвиток фотосправи на Харківщині в кінці XIX – поч. XX ст. / Т.В. Сліпушенко // Восьмі Сумцовські читання : матеріали наук. конф., присвяч. 100-річчю XII Археолог. з'їзду. – Харків, 2003. – С. 57-60.

Перелік фотографій В.С. Досекина, використані Д. Багалієм у праці «Історія Харкова за 250 років його існування»:

Вид Харкова з Холодної гори

Стара Миколаївська церква (була розібрана 1886 р.)

Стара Благовіщенська церква

Інститут шляхетних дівчат

Пожежа Дворянського зібрання

Прибуття першого потяга в Харків

Катеринославська і Сумська, Московська і Міщанська вулиці та інші види міста

45. Сыновья Джона Юза [Электронный ресурс] : [Юз Джон Джеймс (сидит) и Юз Айвер – директора-распорядители Юзовского завода Новороссийского общества. Фото Досекина В.С. Харьков, 1880-е гг.] // Самые разные фотографии. – Фото дан. – Режим доступа: <http://all-photo.ru/search/index.ru.html?word=9107>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения 27.04.2020.

46. Тараб О. Не інстаграммом єдиним : [из истории развития фотографии в Харькове] / О. Тараб // Харьков. известия. – 2017. – 11 нояб. – С. 7 : фот.

Фотография Е. Кадминой

47. **Україна** у фотографіях першої третини ХХ ст. : фотоальбом. – Харків : Харків. приват. музей міської садиби, 2013. – 572 с.

Інститут шляхетних панянок, фото 1870-ті рр. – с. 501.

48. **Фотографії** из частного собрания С.Е. Володарского (Харьков) [Электронный ресурс] : [портрет дворянки; портрет мужчин – работы В.С. Досекина, Харьков, 1859 г.] // Большой русский альбом: вся Россия в лицах и биографиях из семейных архивов. – Фото дан. – Режим доступа: <http://www.rusalbom.ru/volodarsky1new.html>. – Заглавие с экрана – Дата обращения: 10.07.2020.

49. **Фотография** В.С. Досекина, купец 2 гильдии (Работает с 15.11.1858 в Харькове, Екатеринославская ул. №6 (1871–1885) [Электронный ресурс] : [паспарту] // Генеалогический форум ВГД. – Текст. и фото дан. – Режим доступа : <https://forum.vgd.ru/140/9696/>. — Заглавие с экрана. – Дата обращения: 24.04.2020.

50. ***Фотографы** Харьковской губернии 1851–1917 : худож.-ист. фотоальбом справ.-биограф. характера / С. Голота, М. Жур, А. Парамонов, А. Хильковский. – Харьков : Сага, 2008. – 520 с. – Из содерж.: *В.С. Досекин, купец 2-й гильдии, благотворитель и меценат, фотограф - с. 154-162*

Фотографії:

Василий Досекин с женой и детьми

Угол ул. Сумской и пер. Таракановского, вт. пол. 1850-х гг.

Начало ул. Сумской, вт. пол. 1850-х гг.

Николай Кириллович Середенко

Павел Иванович Ширшов, харьковский архитектор

Х.Д. Алчевская, вт. пол. 1850-х гг.

В.С. Досекин в конце жизни. Фотография из архива внучки фотографа Татьяны Андреевны

Чиновник с книгой

Фотография девочки. Из фонда музея им. И. Репина в Чугуеве

Фото девочки

Фото девушки

Портрет девушки

Женищина

Два товарища за столом

Актриса Евлалия Кадмина. 1873 г.

Молодой человек. 1867 г.

Паспарту – 8 различных фирменных знаков фотографии Досекина в Харькове

51. **Харків.** Історія. Архітектура. Культура : довід. вид. – Харків: «Міський інформ. центр», 2011. – 512 с.

Харків. Вид з Університетської гірки. Фото 1879 р., с. 106.

52. **Харьков:** новое о знакомых местах : статьи и страницы краевед. альбома [Электронный ресурс] : [Сумская: дома, которых уже нет. Сумская, 1 дом Счасни. Фото В.С. Досекина] // Livejournal. – Режим доступа: <https://ngeorgij.livejournal.com/5403.html>. – Дата публикации 10.12.2010. – Заглавие с экрана. – Дата обращения 10.07.2020.

Фотовиставки робіт В.С. Досекіна

53. **Анничев А.** Фотоэстафета: благодаря этим людям мы можем увидеть прошлое родного края / А. Анничев // *Время.* – 2006. – 22 июля.

54. **Анничев А.** Эпоха, запечатленная для потомков / А. Анничев // *Время.* – 2010. – 4 сент.

55. **Красота,** написанная светом [Электронный ресурс] : [фотопроект В. Оглоблина, на котором представлены работы харьков. фотографов – В. Досекина, А. Иваницкого, А. Федецкого и др.] // *Харківський художній музей.* – Текст дан. – Режим

доступа: http://artmuseum.kh.ua/ru/events/krasa_-shcho-napisana-svitlom.html. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 10.07.2020.

56. **Левченко А.** «Фотографы Харьковской губернии» [Электронный ресурс] : [выставка в Харьков. частном музее гор. усадьбы] / А. Левченко // Вечер. Харьков. – 2006. – 25 авг. – Текст. дан. – Режим доступа: <https://vecherniy.kharkov.ua/news/5690/>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения 10.07.2020.

57. **Харьковчане** увидят уникальные фото дореволюционного города [Электронный ресурс] : [в Харьков. худож. музее откроется фотовыставка "Харьков. Город. Люди. Время"] // Главное. – 2018. – 29 апр. – Текст. дан. – Режим доступа: <https://glavnoe.ua/news/n340738-harkovchane-uidijat-unikalnye-foto-dorevoljucionnogo-goroda>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения 10.07.2020.

Довідкова література

58. **Досекин** Василий Сергеевич [Электронный ресурс] // Википедия: вольная энцикл. – Текст и фото дан. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Досекин,_Василий_Сергеевич. – Заглавие с экрана. – Дата последнего редактирования: 23.01.2020. – Дата обращения: 24.04.2020.

59. **Единый** реестр профессиональных художников Российской империи, СССР, «русского зарубежья», Российской Федерации и республик бывшего Советского Союза (XVIII–XXI вв.) [Электронный ресурс] // Профессиональный союз художников Российской федерации : сайт. – Текст. дан. – Режим доступа: <http://painters.artunion.ru/2-05-2.htm>. – Заглавие с экрана. – Дата обращения: 09.07.2020.

60. **Парамонов А.Ф.** Энциклопедия фамилий Харьковской губернии / А.Ф. Парамонов. – Харьков : Райдер, 2003. – Кн. 1. – 272 с.

Досекин Василий Сергеевич (? -9.05.1900) – подпоручик – с. 83

61. **Харьков.** Справочник по названиям : 7000 улиц, площадей, скверов, р-нов ... / Харьков. нац. пед. ун-т им. Г.С. Сковороды и др. – Харьков : Сага, 2011. – 431 с.
ул. Ленина, бывшая Досекинская, с. 171

62. ***Шипова Т.Н.** Фотографы Москвы (1839–1930) : биографический словарь-справочник / Т.Н. Шипова. – Москва : Совпадение, 2006. – 363, [3] с. : портр. ; 22 см.
Досекин В.С., с. 24, 91.

Іменний покажчик

Алчевская Х.Д. (33, 43, 50)

Анничев А. 2, 53, 54

Антонов А.Л. 34

Багалея Д.И. 3, 4, (44)

Бахрушин В.А. (35)

Бежанова В. 5

Буряковская Т. 6

Володарский С.Е. (48)

Голота С. 33, 50

Жуковский И. 9

Жур М. 50

Зарудная В. (30)

Зарудная М.С. (31)

Зарудный А. (29)

Иваницкий А. (2, 55)

Кадмина Е. (42, 46, 50)

Кирсанов В. 10

Ключко А. 11

Кованько Д.Н. (32)

Левченко А. 56

Миллер Д.П. 3, 4

Музалева В.А. 15

Ненарочкин В.В. (43)

Оглоблин В. 40, (55)

Парамонов А. 17, 18, 24, 33, 38, 50, 60
Попов А.П. 19
Раков Д.Н. (37)
Розен А.Е. (33, 43)
Румянцева И. 40
Сердюк А.И. 20, 42
Середенко Н. (42, 50)
Сліпушенко Т.В. 44
Стрельник И. 21
Тараб О. 46
Титарь В.П. 22, 23, 43
Уварова А.Н. (32)
Федецкий А. (2, 14, 55)
Хильковский А. 50
Хлопов (18)
Цалик С. 25
Шатилов П. (6)
Шатилова М. (34)
Шеин Ю.О. 43
Шипова Т.Н. 62
Ширшов П.И. (50)
Шубенко Н. 7, 26
Шубенко Н. 24
Юз А. (45)
Юз Д.Д. (45)
Яцина О. 28

Зміст

Передмова	3
Кірсанов В. Перший фотолітописець Харкова	5
Основні дати життя і творчості В.С. Досєкіна	7
Література про життєвий і творчий шлях В.С. Досєкіна	8
Публікації робіт В.С. Досєкіна у друкованих матеріалах та інтернет-ресурсах	13
Фотовиставки робіт В.С. Досєкіна	18
Довідкова література	19
Іменний покажчик	21

Довідкове видання

Досєкін
Василь Сергійович

(1829-1900)

Біобібліографічний покажчик

Відповідальний за випуск Л.О.Сашкова

Підписано до друку 17.11.2020 Формат паперу 60 x 84/16

5,0 друк. арк. Папір для множ. апаратів.

Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, вул. Кооперативна, 13/2

Телефон: 731-31-32